

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2026 рік

• ЧЕРВЕНЬ •

№ 6 (786)

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Про День Сил безпілотних систем Збройних Сил України

Ураховуючи роль Сил безпілотних систем Збройних Сил України у боротьбі за свободу, незалежність та територіальну цілісність України, з метою започаткування нових військових традицій **постановляю:**

1. Установити в Україні День Сил безпілотних систем Збройних Сил України, який відзначати щороку 11 червня.
2. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

№485/2026. 10 червня 2026 року.

ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА

Кабінет Міністрів України ухвалив Державну програму з розвитку волонтерської діяльності в Україні на період до 2030 року.

ПРОЄКТ РОЗРОБИЛО Мінсоцполітики на виконання Плану заходів з реалізації у 2025–2026 роках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 та Концепції Державної цільової соціальної програми з розвитку волонтерської діяльності на період до 2030 року.

Упродовж 2022 року до волонтерської діяльності долучилися 74 % українців, у 2023 році – 37 % українців, у 2024 році такий показник знизився до 27 %.

Державна цільова соціальна програма з розвитку волонтерської діяльності в Україні на період до 2030 року визначає основні завдання і кроки для розвитку та підтримки волонтерства, а також запроваджує механізм відзначення організацій, які залучають волонтерів до своєї роботи.

«Волонтерам не потрібно пояснювати, навіщо допомагати. Вони об'єднуються тоді, коли рахунок іде на години, і беруть на себе задачу, де державна система не встигає відреагувати. Завдання цільової програми – підтримати цю силу там, де це справді необхідно», – наголосив міністр соціальної політики, сім і та єдності Денис Улютин.

Одна з ключових задач програми – зібрати розрізнені ініціативи в єдину сильну екосистему з постійним діалогом між державою і волонтерами. Багато рішень потребують спільної роботи і на рівні законодавства, і на рівні координації на місцях.

Окремий фокус – захист родин волонтерів, які загинули. Реалізація програми не потребуватиме додаткових видатків з державного та місцевого бюджетів і забезпечуватиметься в межах бюджетних призначень, а також за рахунок коштів інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Передплата

Побратиме, це наша з тобою газета!

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТНА КАМПАНІЯ НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ 2026 РОКУ

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передуює передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Вартість передплати на місяць – 18 грн,

на три місяці – 54 грн,

на шість місяців – 108 грн.

Вартість приймання передплати – 20 грн.

Наш індекс – 30224.

**Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів
«Третій тост» своєчасною передплатою.**

Нові видання

АФГАНСЬКА ВІЙНА ОЧИМА ВETERANA І ДИТИНИ

ВЖЕ СТАЛО ДОБРОЮ традицією Національним історико-архітектурним музеєм «Київська фортеця» (генеральна директорка – Оксана Новікова-Вигран) у співпраці з Українською Спілкою ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) (голова – Сергій Червонописський) проводити спільні культурно-мистецькі заходи і прекрасні, таємничі та затишні Каміні в залі Косого капоніру.

У скриньці співпраці – зустрічі ветеранів з нагоди державних свят, конкурси дитячих малюнків, презентації фотовиставок і робіт відомих українських художників, зустрічі з представниками дипломатичних і консульських установ іноземних держав в Україні. Тут ніби оживає історія і перетікає у сьогодення, створюючи неповторну атмосферу затишку, захищеності та надійності.

(Закінчення на 3-й стор.)

ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ГАРАНТ УКРАЇНСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У День Сил безпілотних систем Збройних Сил України, який відтепер щороку відзначатиметься 11 червня, Президент Володимир Зеленський зустрівся з українськими воїнами, привітав їх зі святом, відзначив державними нагородами та вручив бойові прапори підрозділам СБС.

«СЬОГОДНІ вперше Україна відзначає на рівні всієї нашої держави День Сил безпілотних систем Збройних Сил України. І це одне з найбільших наших досягнень, досягнень України, – Сили безпілотних систем. Те, що доводить українське лідерство в технологіях і в збереженні життів завдяки технологіям», – сказав Володимир Зеленський.

Президент подякував українським воїнам і відзначив, що застосування дронів для захисту наших позицій, починаючи з 2022 року,

хоч і було масштабним, але все ж допоміжним. Але завдяки наполегливості та професіоналізму українських воїнів безпілотники не лише стали одним із головних засобів ведення бойових дій, а й переросли в окрему складову Збройних Сил України – Сили безпілотних систем, які вражають російських окупантів найбільше та найчастіше.

«Дуже важливо, що українська технологічність працює, і працює 24 на 7, без перерви, кожен день, працює кожну ніч і постійно зростає у своїй ефективності. І кожен у світі це знає, визнає, і всі наші партнери хочуть навчатися в Україні, навчатись у вас, навчатись в українців», – наголосив глава держави.

Володимир Зеленський акцентував, що перемога в сучасній війні залежить від постійного розвитку технологій, і Україна готова ділитися своїм досвідом із партнерами. Президент переконаний, що безпека Європи неможлива без українського досвіду.

«Кількість уражених російських цілей завдяки нашим СБС Збройних Сил України – вже сотні тисяч на рік, і тільки за минулий рік відсьогодні – червень до червня – це більш ніж 356 тисяч уражених російських цілей», – сказав глава держави.

За словами Володимира Зеленського, на сьогодні практично не залишилося цілей на фронті й на території Росії, куди б не могли дістатися українські дрони. Україна й надалі розвиватиме безпілотну складову Сил оборони.

Президент закликав пам'ятати, якою ціною здобувається цей досвід. Пам'ять полеглих воїнів ушанували хвилиною мовчання.

РОЗШИРЕНО МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИТЯГУ З РЕЄСТРУ ВETERANІВ

Кабінет Міністрів ухвалив відповідну постанову, яка дозволяє використовувати електронний або паперовий витяг з Реєстру замість посвідчення учасника бойових дій.

ПІЛЬГИ НА НАВЧАННЯ без зайвої бюрократії. Відтепер діти ветеранів, ветеранок і постраждалих учасників Революції Гідності під час оформлення запиту для отримання державної цільової підтримки для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти можуть подавати на вибір або посвідчення УБД, або витяг із ЄДРВВ одного з батьків.

Якщо дитина (віком до 23 років) або її представник замовляє такий витяг самостійно, до запиту обов'язково додається довідка про здобувача освіти з бази Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО).

Більше даних у витягу та легке отримання. Тепер цей документ міститиме додаткові корисні відомості: який саме орган чи комісія надали людині статус ветерана, дату його присвоєння та юридичні підстави. Отримати витяг можна абсолютно безкоштовно і незалежно від місця реєстрації або дистанційно через портал «Дія» або у паперовому вигляді в ЦНАП.

Витяг є офіційним документом для підтвердження статусу ветерана на території України.

Воїни-«афганці» — українській армії

ТРИМАЄМО ФРОНТ У ТИЛУ

Волонтерський центр «Патріот» Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану вчоргове відправив допомогу на фронт в 65-у окрему механізовану бригаду на Запорізький напрям бойових дій.

ВETERАНИ-«АФГАНЦІ» приїжджали в Німеччині автомобіль «Опель Астра» універсал, перегнали його в Тернопіль, все, що потрібно замінили, відремонтували, обслужили і заправили паливом. Машина повністю готова до виконання бойових завдань.

Завантажили автомобіль комплектом коліс, чотирма маскуваннями сітками, порційним харчуванням в реторт пакетах, сирокоченими ковбасами, засобами особистої гігієни, молочною продукцією, енергетичними напоями і водою, сигаретами, домашнім печивом.

Заступник командира 3-го батальйону 65-ї ОМБр майор Віктор Подзірей, який приїхав отримувати цю машину, щиро подякував ветеранам-«афганцям» Тернопільщини за постійну підтримку й привітав голову обласної Спілки ветеранів Афганістану Сергія Лісового з днем народження, вру-

чивши йому подяку та нагрудний знак «За волонтерську діяльність» від командування бригади.

Щира подяка за надану допомогу СТО «TITAN MOTORS», тернопільському молокозаводу «Молокія», ТМ «Карпатська джерельна», ресторану «Три бажання», загальноосвітній школі № 11, ТМ «Довгошия», Анатолії Слободянюк та всім небайдужим, хто не стовмився допомагати Силам оборони України.

Окрема подяка ветеранам-«афганцям» Тернопільщини, які

підтримали збір коштів на автомобіль, та за постійну допомогу і підтримку в роботі волонтерського центру «Патріот».

Українські воїни героїчно тримають фронт на передовій, а наше головне завдання – тримати фронт у тилу і всебічно підтримувати наших героїв.

Наближаємо Перемогу разом!

Василь КОГУТ,
керівник волонтерського центру «Патріот»
Тернопільської обласної організації УСВА.

Зверніть увагу!

СПРОЩЕНО ОТРИМАННЯ СТАТУСІВ І ПОСВІДЧЕНЬ

Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, розроблену Міністерством у справах ветеранів України, яка спрощує отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни та члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, а також оформлення посвідчень ветерана.

ЗМІНИ ДОПОМОЖУТЬ зробити ці процедури простішими, швидшими та зручнішими для ветеранів, ветеранок і родин полеглих. Що зміниться:

- у заяві про надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни або члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України можна буде одразу вказати бажання отримати паперове посвідчення ветерана. Це стосуватиметься і заяв, поданих в електронній формі;
- усуваються обмеження щодо форми подання витягу з інформа-

ційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»;

- члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України зможуть подавати заяви про надання статусу через ЦНАП в електронній формі незалежно від місця свого задекларованого або зареєстрованого проживання чи перебування;
- перелік документів, необхідних для встановлення статусу члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України,

доповнюється копією протоколу засідання штатної військово-лікарської комісії. За потреби цей документ зможе витребувати місцевий структурний підрозділ з питань ветеранської політики;

- уточнюються підстави для надання статусу членам сімей осіб, яких рішенням суду визнано безвісно відсутніми, оголошено померлими або щодо яких встановлено юридичний факт загибелі. У таких випадках більше не потрібно буде проходити військово-лікарську експертизу – підставою для надання статусу стане відповідне рішення суду.

Ухвалені зміни мають зробити отримання статусів та посвідчень більш доступним і зрозумілим для ветеранів, ветеранок і родин полеглих Захисників і Захисниць України.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ

ПІД ЧАС НАДАННЯ СТАТУСУ ВETERАНА

ЙДЕТЬСЯ про випадки, коли статус можуть надати незаконно, без необхідних підстав, або навпаки – безпідставно відмовити людині в його отриманні.

Що передбачає законопроект? Запроваджується адміністративна відповідальність: за порушення законодавства під час надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, учасника війни, особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, члена сім'ї загиблого (померлого) вете-

Кабінет Міністрів України погодив проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення вимог у сфері надання статусу відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

рана війни, члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України; за перешкоджання перевіркам у цій сфері.

Документ розроблено Міністерством у справах ветеранів України, яке контролюватиме правомірність надання цих статусів.

Далі законопроект буде переданий до Верховної Ради України. Його ухвалення зробить процедуру надання статусів більш прозорою та допоможе уникнути несправедливих рішень щодо ветеранів й ветеранок і родин полеглих.

РЕЄСТРОВИЙ НОМЕР І НОМЕР ПОСВІДЧЕННЯ

Цифровізація ветеранських сервісів робить отримання послуг швидшим, але водночас викликає запитання щодо нових позначок у документах. Роз'яснюємо головні моменти щодо 11-значного реєстрового номера та відображення даних вашого паперового посвідчення в оновленому «е-Посвідчення ветерана» у Дії.

Що таке «реєстровий номер»? Це 11-значний номер вашого запису в Єдиному державному реєстрі ветеранів війни (ЄДРВВ).

Чому він з'явився? Тепер е-Посвідчення формується автоматично на основі статусу в Реєстрі, а не лише після отримання паперового документа.

Що він означає? Це цифровий ідентифікатор того, що вам офіційно надано статус ветерана. Він автоматично присвоюється системою і підтверджує ваш статус у державному реєстрі.

Що має відображатися в е-Посвідченні?

1. Якщо у вас вже є папе-

рове посвідчення: у Дії будуть відображатися обидва номери – і номер паперового документа, і 11-значний реєстровий номер.

2. Якщо ви щойно отримали статус, але ще не маєте паперового документа: у вашому е-Посвідченні буде лише реєстровий номер. Це дозволяє вам користуватися цифровими послугами одразу, не чекаючи місяцями на паперовий бланк.

Де знайти е-Посвідчення і переглянути інформацію?

У застосунку Дія тепер є два ключові розділи для ветеранів:

1. Розділ «Документи»: тут відображається ваше е-Посвідчення з реєстровим номером (но-

мером паперового документа, якщо він виданий). Щоб підтягнути е-Посвідчення, потрібно натиснути «додати документ» і обрати «Посвідчення ветерана».

2. Розділ «Ветеран Pro»: тут доступна нова послуга «Дані з реєстру ветеранів». У ній ви можете переглянути розширену інформацію: серію та номер паперового посвідчення, персональні дані та контактну інформацію, що зберігається в реєстрі.

Важливо: якщо «е-Посвідчення» не відображається, це може означати, що дані про ваш статус ще не передані до Реєстру уповноваженим органом або містять помилки. У такому разі ви можете перевірити свої дані через сервіс у «Ветеран Pro» та, за потреби, звернутися до органу, що надавав статус, для їх оновлення. Також для відображення посвідчення потрібно мати фото в Дії.

Відбулася офіційна презентація всеукраїнської цифрової екосистеми «Тут шанують ветеранів» і застосунку «Захист+».

ЕКОНОМІКА ВДЯЧНОСТІ

ПРОЕКТ, реалізований громадською організацією «Захист+», має на меті створення дієвої моделі щоденної підтримки Захисників і Захисниць через партнерство бізнесу, громад і держави. У центрі екосистеми – застосунок, який надає ветеранам та ветеранкам доступ до знижок, кешбеків і спеціальних пропозицій у закладах, що марковані наліпкою «Тут шанують ветеранів».

Засновник і голова правління ГО «Захист+» Гарнік Каранлгцян зазначив, що ініціатива створювалася як відповідь на потребу в єдиній цифровій екосистемі, яка об'єднує ветеранів, бізнес і владу. «Ми говоримо не про благодійність. Ми говоримо про економічний інструмент, який працює для всіх трьох сторін – для ветеранів, для бізнесу і для громад», – сказав Гарнік Каранлгцян.

Команда проєкту наголошує, що такий підхід сприяє форму-

ванню нової культури вдячності, де повага до ветеранів і ветеранок втілюється у реальних кроках і повсякденній взаємодії. На момент презентації до проєкту вже долучилося понад 70 партнерів, проте команда планує масштабувати ініціативу на всю країну, щоб наліпка «Тут шанують ветеранів» стала звичним атрибутом українських міст.

Щира вдячність команді ГО «Захист+» та партнерам – Київській обласній державній адміністрації та «МХП Поруч» – за наполегливу працю, успішне втілення цього важливого проєкту та спільні зусилля у розбудові екосистеми вдячності.

Закликаємо український бізнес долучатися до ініціативи, адже ваша участь – це реальний внесок у підтримку наших Захисників і Захисниць. Ветеранів і ветеранок запрошуємо встановлювати застосунок «Захист+», щоб користуватися всіма перевагами підтримки вже сьогодні.

ЗАСТОСУНОК «ЗАХИСТ+» ДЛЯ ВETERАНИВ І ВETERАНОК

«Захист+» — це мобільний застосунок для ветеранів і ветеранок, який об'єднує програми лояльності від партнерів, мапу дружніх до ветеранів закладів і швидкий доступ до знижок і кешбеку через QR-код.

ЗАСТОСУНОК працює у межах проєкту «Тут шанують ветеранів» ГО «Захист+» за підтримки Мінвeterанів і Київської обласної військової адміністрації та допомагає швидко знаходити заклади, бізнеси й сервіси, які надають спеціальні умови для ветеранської спільноти.

У застосунку можна:

- переглядати заклади-партнери у своєму місті;
- знаходити найближчі локації за геолокацією;
- користуватися мапою закладів із позначкою «Тут шанують ветеранів»;

- отримувати знижки, кешбек або спеціальні пропозиції від партнерів;

- підтверджувати право на пропозицію через QR-код у застосунку;

- отримувати push-сповіщення про нових партнерів та актуальні можливості;

- знаходити контакти ліній підтримки, де ветерани можуть отримати юридичні консультації, психологічну допомогу та інші сервіси.

Як це працює?

1. Завантажте застосунок «Захист+» в App Store або Google Play.
2. Зареєструйтеся та підтвердьте статус ветерана через Дію.

3. Оберіть місто та перегляньте каталог закладів-партнерів.

4. Завітайте до закладу й покажіть QR-код у застосунку.

5. Отримайте знижку, кешбек або спеціальні умови від партнера.

«Захист+» – це ще один інструмент, який допомагає ветеранам і ветеранкам швидше знаходити доступні можливості поруч із собою, а бізнесу – долучатися до культури поваги й підтримки тих, хто захищав Україну. Сервіс продовжує розвиватися: до нього поступово долучатимуться нові партнери, пропозиції та корисні можливості для ветеранської спільноти.

Завантажити застосунок:

App Store: <https://apps.apple.com/ua/app/%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82/id6759622320>;

Google Play: <https://play.google.com/store/apps/details?id=ua.veteranplus.app>.

ВАШІ МОЖЛИВОСТІ – У КІЛЬКА КЛІКІВ

Коли виникає потреба знайти інформацію про програми підтримки, соціальні пільги чи медичні послуги, не обов'язково витрачати час на візити до різних установ. Ветеран PRO — це єдиний цифровий простір, створений, аби ветерани, ветеранки, особи з інвалідністю внаслідок війни, члени родин загиблих Захисників і Захисниць мали швидкий та зручний доступ до актуальних послуг.

ПЛАТФОРМА об'єднує програми підтримки та послуги від центральних органів виконавчої влади, обласних військових адміністрацій і громад в одному місці, допомагаючи структурувати інформацію й зменшити бюрократичні бар'єри.

На платформі зібрано широкий спектр послуг, що охоплюють усі сфери життя:

- Здоров'я та відновлення
- Соціальний захист і фінансова підтримка
- Житло та інфраструктура
- Транспорт і комунальні пільги
- Документи та статус
- Освіта і робота
- Податкові та адміністративні пільги
- Спорт і змагання
- Гранти і підтримка бізнесу

Як Ветеран PRO спрощує пошук необхідної інформації? На платформі працюють спеціальні

інструменти, які роблять пошук максимально простим.

Регіональні можливості – завдяки зручним фільтрам тут можна знайти програми, які діють саме у вашій громаді чи області, адже підтримка має бути доступною всюди.

Сервіс «Твій шлях» – цей інструмент формує персональну дорожню карту дій. На основі вашого статусу ви отримуєте покрокову інструкцію: якими програмами можна скористатися, які документи для цього підготувати і куди звертатися.

AI-бот – ваш цифровий помічник, який працює цілодобово. Він готовий миттєво відповісти на запитання щодо процедур, пільг чи послуг, заощаджуючи ваш час на пошук у великих масивах даних.

Підтримка має бути простою, зрозумілою та доступною кожному. Дізнавайтеся про свої можливості на сайті: <https://veteranpro.gov.ua/>.

Днями в музеї відбулася презентація відразу двох книг представників різних поколінь, об'єднаних темою війни в Афганістані. Війна очима професійного військового та війна очима семирічної дівчинки, доньки військового радника.

ЗАПОВНЕНА ЗАЛА свідчила про неабияку зацікавленість киян та гостей столиці висвітленням подій 45-річної давнини на території Афганістану.

Відкриваючи творчу зустріч, автор книги «Наслідки війни: дипломатичний фронт» Герой України, голова Української Спільки ветеранів Афганістану Сергій Червонопиский розповів про свій шлях на війну, її сприйняття з позиції офіцера, участь у бойових діях, поранення і тривалу боротьбу за життя у численних госпіталях і медичних установах.

Втрапивши на війні обидві ноги, Сергій Васильович продовжував боротися із наслідками війни як для себе, так і для держави. Значне місце у цій боротьбі зай-

няли створення УСВА, організація взаємодії між Державним комітетом України у справах ветеранів з органами державної влади, Міністерством закордонних справ України, напрацювання проектів законодавчих актів з питань соціального захисту ветеранів, пошук шляхів і створення умов для повернення додому військовополонених і безвісти зниклих.

Заступник голови УСВА Валерій Аблазов розповів про свої поїздки разом з представниками дипломатичних місій до Республіки Афганістан та Ісламської Республіки Пакистан у пошуках військовополонених і безвісти зниклих, їх результати.

Про нелегку роботу дипломатів з реалізації норм Міжнародного гуманітарного права щодо осіб, які потрапили в полон і безвісти зникли на території Афганістану у період війни 1979–1989 рр. також розповів Володимир Пономаренко – перший Надзвичайний і Повноважний Посол України в Ісламській Республіці Пакистан.

Щиру вдячність Українській Спільці ветеранів Афганістану за багаторічну цікаву і плідну співпрацю висловила генеральна директорка Національного історико-

архітектурного музею «Київська фортеця» Оксана Новікова-Вигран і запросила до подальшої реалізації спільних проектів.

Книгу «Мій Афганістан. Наш невивчений урок історії» презентувала авторка – письменниця, засновниця волонтерської організації для допомоги Україні та активна громадська діячка Інна Олійник. Це її перша книга.

Свій роман письменниця присвятила батькам, які волею долі опинилися разом із двома донечками у далекій азійській країні напередодні введення радянських військ. Сюжет роману заснований

АФГАНСЬКА ВІЙНА ОЧИМА ВЕТЕРАНА І ДИТИНИ

на реальних подіях війни в Афганістані та розкриває життя радянських військових радників і їхніх родин у перші роки збройного протистояння.

Авторка висловила теплі слова вдячності на адресу УСВА за надані матеріали і підтримку та особисто Оксані Новіковій-Вигран за надану можливість презентувати свою книгу в такому історичному місці.

Про наслідки війни в Афганістані, значення презентованих книг для військово-патріотичного виховання молоді, практичне використання бойового досвіду вої-

нів-«афганців», особливо у час російсько-української війни, яка триває понад 12 років, розповів учасник бойових дій в Афганістані, Герой Радянського Союзу Валерій Гринчак.

Зазнавши тяжке поранення, яке призвело до ампутації ніг, Валерій Іванович присвятив своє життя навчанню та вихованню захисників України. Тисячі його вихованців сьогодні з честю та високим професіоналізмом відстоюють незалежність і суверенітет України.

Глибоким, державницьким змістом і критичним аналізом сьогодення України через призму війни в Афганістані та її наслідків вирізнялась промова президента Українського союзу промисловців і підприємців, Прем'єр-міністра України у 2001–2002 рр. Анатолія Кінаха.

Активну участь у презентації книг також взяли: Мохамед Егамзот – заступник Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Таджикистан в Україні, Лілія Самойлова – перший секретар Департаменту Азії та Тихого Океану МЗС України, Костянтин Климчук – директор видання «Час змін Інформ», письменник, журналіст, волонтер, Наталія Шевченко – членкиня Національної спілки письменників України, редакторка, поетеса, перекладачка, Віктор Шмаков – голова Організації ветеранів України.

Наприкінці обговорення книги «Мій Афганістан. Наш невивчений урок історії» голова Української Спільки ветеранів Афганістану Сергій Червонопиский вручив

Інні Олійник медаль «За громадянську мужність» і побажав їй написання цікавих книг та подальшої активної волонтерської діяльності для підтримки народу України у перемозі над російським агресором.

Серед численних гостей були представники громадських організацій Києва, учасники бойових дій в Афганістані та на території інших держав, письменники, журналісти, військові, учасники російсько-української війни (серед яких були навіть захисники суверенітету України з Бразилії) та інші небайдужі громадяни.

Понад три години тривала презентація. Але спілкування, обмін думками продовжувались і після офіційної частини. Головне – не було байдужих!

Щира вдячність авторам книг за увагу до надзвичайно важливої теми війни в Афганістані, яка торкнулася долі мільйонів українців. Особливо актуальними стають наслідки та висновки минулої війни в Афганістані на тлі сучасної російської агресії.

Бажаємо нових книг, нових досліджень і нових звершень для процвітання України.

Особлива вдячність за організацію, підготовку та проведення культурно-мистецького заходу завідувачці відділу науково-експозиційної роботи НІАМ «Київська фортеця» Вірі Карман, голові Київської міської організації УСВА Миколі Гончаренку та його заступниці Наталії Капицькій.

Євген ШВАБ.

Фото автора.

Соціальний захист

ЗНАЙТИ ФАХІВЦЯ ТА ОТРИМАТИ ДОПОМОГУ

У громадах по всій Україні вже працюють понад 2600 фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Їхнє завдання – допомогти Захисникам і Захисницям та їхнім родинам легше орієнтуватися у державних послугах, програмах підтримки на різних етапах повернення до цивільного життя.

ФАХІВЦІ СУПРОВОДУ допомагають: оформити статуси та необхідні документи; отримати соціальні виплати; зорієнтуватися у медичних послугах і реабілітації; дізнатися про можливості працевлаштування, освіти та житлових програм; отримати консультації щодо грантів і програм підтримки.

Також вони можуть надати базову психологічну підтримку й допомогти знайти ветеранські простори й спільноти для спілкування та взаємопідтримки.

Як знайти фахівця? Зробити це можна онлайн або офлайн – за-

лежно від того, як вам зручніше. Онлайн – через «Ветеран PRO» у застосунку «Дія».

Для цього потрібно: відкрити застосунок «Дія»; перейти у розділ «Сервіси» «Ветеран PRO»; обрати «Пошук фахівця»; вказати область і громаду або ПІБ спеціаліста; переглянути контакти та інформацію про установу, де працює фахівець.

Після консультації також можна залишити відгук про роботу фахівця через функцію «Поділитися враженнями».

Офлайн – через підрозділи ветеранської політики у громадах.

У місцевих підрозділах з питань ветеранської політики допоможуть знайти фахівця із супроводу та підкажуть, куди звертатися залежно від вашого запиту.

Не залишайтеся сам на сам із питаннями після служби – звертайтеся по підтримку, консультації та допомогу.

Проект «Ветеран Pro» в Дії реалізовано Мінветеранів спільно з Мінцифрою та Дією за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні у межах «Проекту підтримки Дія», що реалізується за фінансування Швеції. Реалізується у межах Стратегії ветеранської політики та Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні, започаткованої з ініціативи першої леді Олени Зеленської.

ПОСЛУГИ СТАНУТЬ ШВИДШИМИ

ДЛЯ ЦЬОГО Кабінет Міністрів України вніс зміни до постанови №881.

«ОСКАР» – це сучасна цифрова онлайн-система, розроблена Мінветеранів, яка дозволяє вести єдину базу звернень ветеранів й ветеранок, членів їхніх родин та сімей полеглих воїнів. Вона забезпечує реєстрацію звернень як онлайн, так і офлайн, формування електронних профілів отримувачів послуг, автоматичне підвантаження даних з Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ), ведення кейсів і координацію роботи між різними відомствами.

Для ветеранів, ветеранок та

Фахівці із супроводу отримали сучасне цифрове середовище для роботи з ветеранською спільнотою. Відтепер вони офіційно використовуватимуть спеціалізовану цифрову платформу «ОСКАР» – системи кейс-менеджменту та CRM для роботи з ветеранською спільнотою.

їхніх родин це означає швидше отримання необхідної підтримки, простішу взаємодію з фахівцями із супроводу та підвищення якості послуг. Водночас Мінветеранів отримує інструмент для аналізу потреб ветеранської спільноти, моніторингу якості наданої допомоги та ухвалення більш ефективних управлінських рішень.

Запровадження «ОСКАР» є черговим кроком до вдоскона-

лення системи супроводу ветеранів, підвищення ефективності та прозорості роботи фахівців із супроводу та забезпечення якісної підтримки тих, хто захищав і захищає Україну.

Нагадаємо, нині в Україні вже працюють понад 2600 фахівців із супроводу в територіальних громадах, в тому числі понад 440 – у закладах охорони здоров'я. Вони допомагають із доступом до послуг, реабілітації та підтримки.

Якщо ви переживаєте стрес, потребуєте фахової поради чи опинилися у складній ситуації – допомога поруч. Вона є повністю безкоштовною та конфіденційною. Єдиний номер: 0 800 33 20 29.

ПРАЦЮЄ ГАРЯЧА ЛІНІЯ КРИЗОВОЇ ТА ЮРИДИЧНОЇ ПІДТРИМКИ

Хто може звернутися:

- ветерани, ветеранки та їхні рідні;
- військовослужбовці та їхні близькі;
- сім'ї полонених, зниклих безвісти та загиблих Захисників і Захисниць;
- люди, які пережили окупацію або вимушено залишили свої домівки;
- усі українці, які потребують психологічної підтримки.

Основні напрями допомоги:

- психологічна підтримка (цілодобово 24/7) – оперативна допомога фахівців у моменти кризи;
- юридичні консультації (будні з 09:00 до 18:00) – розв'язання питань військового права, статусів, пільг і соціальних гарантій.

Деталі та онлайн-звернення: https://veteranfund.com.ua/projects/hot_line/.

Хто надає допомогу та які ще формати доступні?

Команда психологічної підтримки – це 14 досвідчених фахівців, які пройшли спеціальне навчання за стандартами НАТО, зокрема з питань запобігання суїцидам. Головний психолог лінії – ветеран Олександр Чаморсов.

В юридичному напрямі працюють четверо профільних правників, які спеціалізуються на захисті прав ветеранів та їхніх родин і регулярно проводять тематичні вебіари.

Окрім індивідуальних телефонних консультацій, у межах проекту створено безпечний простір для взаємодії – групи підтримки, які надають можливість бути серед людей зі схожим досвідом, в атмосфері розуміння та прийняття:

- група підтримки ветеранів і членів їхніх родин;
- група підтримки та супроводу по втраті «Лагідна»;
- терапевтична група для тих, хто втратив «Всім кроків»;
- ресурсна терапевтична група для всіх, хто зазнав страждань внаслідок війни.

Не залишайтеся наодинці зі своїми переживаннями та правовими лабіринтами. Довіртеся фахівцям, які зрозуміють, почують і підтримають.

Гаряча лінія кризової та юридичної підтримки Українського ветеранського фонду Мінветеранів реалізується за підтримки NATO in Ukraine у рамках Комплексного пакету допомоги НАТО Україні.

Наша історія

силами перед масштабною техногенною катастрофою.

Для ветеранів ракетних та радіотехнічних військ це не просто занедбаний об'єкт. Це точка, де професійний обов'язок, секретність і реальна небезпека збіглися у часі, і де вибір на користь виконання завдання було зроблено без вагань, незважаючи на наслідки.

ПРОФЕСІОНАЛИ ДЕЗАКТИВАЦІЇ

Роль ракетних військ стратегічного призначення у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС була не просто допоміжною – багато в чому системоутворюючою. Їхня підготовка виявилася

Авторозливна станція APC-14.

НЕВИДИМИЙ ФРОНТ: ЯК «ЯДЕРНИЙ ЩИТ»

НАДСЕКРЕТНИЙ УДАР: «ЧОРНОБИЛЬ-2»

Історія об'єкту «Чорнобиль-2» – це не просто епізод ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, а окрема майже автономна лінія трагедії, в якій переплелися питання стратегічної безпеки, технологій та людської стійкості.

За кілька кілометрів від міста Прип'яті розташовувався один із найамбіциозніших проєктів холодної війни – загоризонтна радіолокаційна станція «Дуга», що входила в систему раннього попередження про ракетний напад. Об'єкт, відомий як «Чорнобиль-2», був складним комплексом: гігантські антени заввишки до 150 метрів і протяжністю сотні метрів працювали в діапазоні коротких хвиль, відбиваючи сигнал від іоносфери для виявлення запусків міжконтинентальних балістичних ракет на території США.

З технічного погляду «Дуга» була на межі можливостей свого часу. Вона вимагала колосальних енергетичних ресурсів, складної обчислювальної інфраструктури та постійного калібрування. У західних країнах її сигнал був відомий як – характерний ритмічний стукіт, що створював перешкоди радіо-зв'язку по всьому світу.

Ранок 26 квітня 1986 року став для станції моментом різкого переходу від бойового чергування до аварійного режиму. Вже у перші години після вибуху на Чорнобильській АЕС стало зрозуміло, що об'єкт потрапляє до зони небезпечної радіоактивного забруднення. До 11:00 ключові системи було зупинено, енергопостачання обмежено, а персонал переведено на режим герметизації – з використанням фільтрів вентиляційних установок і засобів індивідуального захисту.

Ракетники та спеціалісти радіотехнічних військ, які обслуговували станцію, опинилися в унікальній ситуації: вони одночасно були і операторами надсекретного об'єкта, і першими ліквідаторами. В умовах радіаційного фону, що швидко зростає, почалася термінова консервація обладнання. Це включало демонтаж та упакування критично важливої апаратури, знищення чи вивезення документації з грифами секретності, відключення та «заглушку» окремих систем, щоб унеможливити несанкціонований доступ, а також організацію фізичної охорони об'єкта в умовах часткової евакуації.

Особливість ситуації полягала в тому, що евакуація не могла бути миттєвою та повною: об'єкт мав стратегічне значення, і навіть в умовах катастрофи потрібно було забезпечити збереження технологій. Це створювало прямий конфлікт між вимогами безпеки особового складу та завданнями державної ваги.

Технологічна «смерть» «Дуги» була обумовлена не лише адміністративним рішенням про закриття, а й фізичними факторами. Радіоактивний викид радикально змінив параметри довкілля. Іонізація повітря та наявність великої кількості радіоактивних частинок призводили до різкого зростання електромагнітних перешкод, нестабільності проходження радіохвиль через іоносферу та деградації чутливих електронних компонентів.

Для системи, зав'язаної на точ-

40 років минуло після аварії на Чорнобильській АЕС, і сьогодні ми згадуємо тих, хто першим став на заваді невидимої смерті. У тіні подвигів пожежників і вертолітників часто залишається робота «тихих професіоналів» – воїнів Ракетних військ стратегічного призначення (РВСП). Для них сценарій радіаційного апокаліпсису був не сюжетом фільму, а бойовим завданням, до якого їх готували роками.

ній обробці слабких відбитих сигналів, це означало втрату функціональності. Навіть мінімальні відхилення в характеристиках середовища унеможлилювали розрізнення сигналу і шуму. В результаті станція втратила своє основне призначення практично миттєво.

Додатковим чинником стало радіоактивне забруднення самої інфраструктури. Електронні блоки, кабельні траси, антенні конструкції піддавалися тривалому впливу радіації, що прискорювало їхню деградацію і робило обслуговування небезпечним. Відновлення потребувало б повної заміни значної частини комплексу – фактично будівництва наново.

З людського погляду «Чорнобиль-2» став місцем тихого подвигу. Особовий склад діяв за умов, де загроза не мала візуальних ознак. Проте дисципліна залишалася бездоганною: пости охорони функціонували, режим секретності дотримувався, випадки мародерства чи витоку інформації не було допущено. Це особливо показово і на тлі загального хаосу перших днів аварії.

Сьогодні гігантські антени «Дуги» залишаються одним із найвідоміших об'єктів зони відчуження – поряд із зруйнованим енергоблоком станції. Але їх символізм виходить за межі індустріальної естетики. Це пам'ятка технологічній епосі, в якій стратегічні системи створювалися на межі можливостей, і нагадування про те, як швидко навіть найскладніші та найдорожчі комплекси можуть виявитися без-

на витікання та чітко відпрацьованих процедур нейтралізації. В результаті особовий склад був навчений діяти в умовах, де помилка дорівнює поразці.

Ключовою перевагою стала відпрацьована до автоматизму культура роботи у засобах індивідуального захисту – насамперед у ЗЗК (загальної військової захисний комплект). Для більшості залучених підрозділів це було стресове та незвичне середовище: висока температура, обмежена рухливість, швидка стомлюваність. Для ракетників – штатний режим служби. Це дозволило їм виконувати завдання довше та з меншими втратами ефективності.

Не менш важливим було володіння дозиметрією. У РВСП контроль радіаційної обстановки був обов'язковим елементом експлуатації ядерних боеприпасів. Особовий склад умів не просто зчитувати показання приладів, а й інтерпретувати їх: оцінювати динаміку забруднення, розраховувати допустимий час перебування, планувати маршрути з урахуванням «плям» радіації. В умовах Чорнобиля це стало критично важливим для мінімізації опромінення як техніки, так і людей.

Підрозділи 43-ї ракетної армії, дислоковані у районах Вінниці, Житомира та Київської області, розгорнули розгалужену систему радіаційної розвідки. Вона вклю-

чала стаціонарні та мобільні пости контролю, маршрути патрулювання та оперативні групи виміру. Ці структури фактично стали «очима» командування, забезпечуючи актуальну картину радіаційної обстановки у реальному часі.

Особливу роль відіграли авторозливні станції APC-14. Спочатку призначені для дегазації та дезактивації техніки від хімічних забруднень, вони ідеально підійшли для умов радіаційного зараження. Машини, що виходили із зони, проходили багатоетапну обробку: первинний змив, повторне промивання із застосуванням розчинів, контроль залишкового забруднення. Потоки техніки були колосальними – від автобусів до важких вантажівок – і саме ці установки перетворилися на своєрідні «санітарні шлюзи» Чорнобиля.

Важливо наголосити, що ракетники не просто виконували накази – вони адаптували чинні регламенти під нові умови, що раніше не зустрічалися. Відсутність готових інструкцій щодо роботи з масштабним радіаційним забрудненням компенсувалася інженерним мисленням і дисципліною. У ряді випадків вони фактично розробляли методики на місці: змінювали концентрації розчинів, оптимізували маршрути обробки, впроваджували ротацію особового складу для зниження дозового навантаження.

Таким чином, внесок РВСП у ліквідацію наслідків аварії полягав не лише в ресурсах та техніці, а й в унікальній професійній культурі – поєднанні суворої регламентації, практичного досвіду роботи з небезпечними речовинами та здатності діяти в умовах невизначеності. Саме це зробило їх одними з ключових факторів із дезактивації у зоні відчуження.

БИТВА ЗА ВОДУ ТА БЕТОН

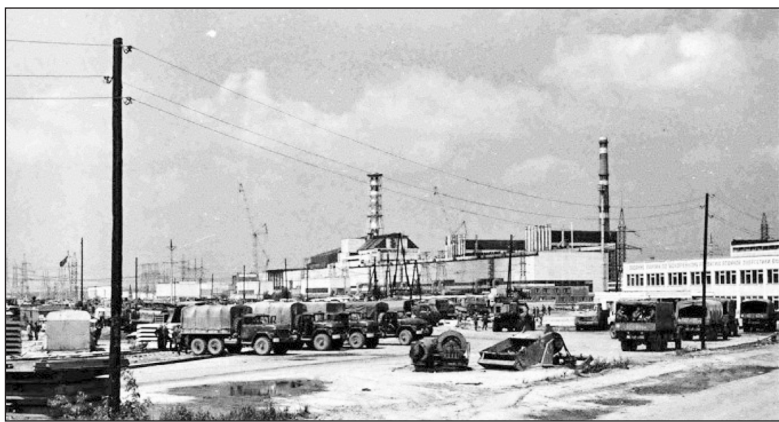
Цей епізод ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи часто залишається в тіні відоміших операцій, проте саме тут вирішувалося питання стратегічного масштабу – запобігання вторинному забруднюванню величезних водних систем Східної Європи.

Після руйнування реактора на

Вид з висоти на занедбане військове містечко Чорнобиль-2 та ЗГРЛС «Дуга».

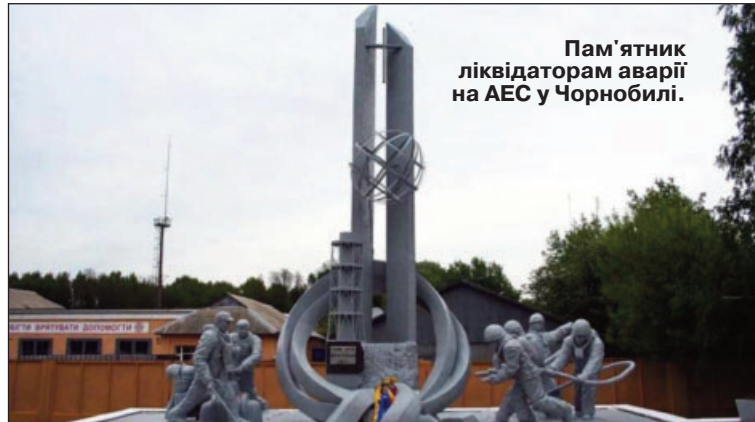
Наша історія

мували туди, де навантаження було максимальним і де була потрібна дисципліна, порівняння з бойовим чергуванням.

Саме ці підрозділи брали участь у ліквідації так званого «рудого лісу» – ділянки соснового масиву, який миттєво загинув від потужного радіаційного викиду. Роботи включали спилування, поховання та ізоляцію зараженої деревини. Паралельно велася дезактивація покрівель будинків поблизу зруйнованого реактора – одне із найнебезпечніших завдань, де рівень радіації обмежував час перебування хвилинами.

19-а ракетна дивізія виконувала

Пам'ятник ліквідаторам аварії на АЕС у Чорнобилі.

РЯТУВАВ СВІТ ВІД МИРНОГО АТОМА

Чорнобильській АЕС значна частина радіоактивних матеріалів осіла у заплаві річки Прип'ять. Весняний паводок створював пряму загрозу: заражені донні відкладення та ґрунти могли бути змиті у систему Дніпра – одну з ключових водних артерій регіону, що забезпечує питну воду мільйонам людей.

Сценарій був дуже небезпечним: перенесення радіонуклідів на сотні кілометрів вниз за течією; забруднення водоймищ, включаючи Дніпровський каскад ГЕС; довгострокове накопичення радіації в донних відкладах і біосистемах.

У цих умовах інженерні підрозділи, включаючи фахівців із ракетних військ, були терміново залучені до створення системи гідротехнічного захисту.

Роботи велися в екстремальному режимі – за дефіциту часу, високої радіації та відсутності готових проектних рішень. Основні завдання включали зведення тимчасових і напівкапітальних дамб уздовж русла Прип'яті; створення земляних валів і захисних екранів у зонах максимального забруднення; зміцнення берегової лінії для запобігання розмиву; організацію фільтраційних ділянок, що знижують перенесення радіонуклідів із водою.

Ракетні інженерні частини виявилися особливо ефективними завдяки своїй підготовці. У РВСП офіцери традиційно мали сильну інженерно-технічну базу: вони працювали з фортифікаціями, захисними спорудами та інфраструктурою, розрахованою на екстремальні дії. Їхній досвід швидкого розгортання об'єктів «з нуля» в польових умовах виявився критично важливим.

Ключовим чинником була здатність приймати рішення за умов невизначеності. Не існувало точних моделей поведінки радіоактивних частинок у подібних масштабах, тому інженери діяли за принципом «випереджального бар'єру» – створюючи надмірні рівні захисту, щоб компенсувати невідомі параметри.

Паралельно з боротьбою за водні ресурси розгорталася ще складніша операція – будівництво об'єкта «Укриття», відомого як «Саркофаг». То справді був безпрецедентний інженерний проект: необхідно було ізолювати зруйнований реактор, який продовжував представляти радіаційну загрозу.

Тут внесок офіцерів із ракетним бекграундом виявився в іншому вимірі – аналітичному. У багатьох з них була підготовка, пов'язана з розрахунками стійкості систем за умов ядерного впливу. Ці навички були адаптовані для вирішення завдань: оцінки ризиків повторних викидів радіоактивних речовин; моделювання поведінки зруйнованих конструкцій; розрахунку допустимих навантажень на віцілі елементи будівлі; планування робіт з урахуванням дозових обмежень для персоналу.

Фактично йшлося про проектування в умовах, де вихідні дані були неповними, а середовище – ворожим і динамічним. Помилка могла призвести до обвалення конструкцій або нового викиду радіації.

Роботи координувалися між військовими, цивільними буді-

вельниками та науковими інститутами. Ракетні інженери виступали сполучною ланкою: вони поєднували дисципліну військового управління з технічною компетенцією, що дозволяє «перекладати» наукові рекомендації у практичні рішення на майданчику.

Особливе значення мало планування ротацій та логістики: обмеження часу перебування у зонах високої радіації; організація маршрутів доставки матеріалів; контроль дезактивації техніки після кожного циклу робіт.

Система дамб і захисних споруд дозволила суттєво знизити винос радіоактивних речовин у Дніпро. Хоча повністю виключити забруднення було неможливо, масштаби потенційної екологічної катастрофи значно зменшилися.

Об'єкт «Укриття», у свою чергу,

став тимчасовим, але життєво необхідним рішенням, яке стабілізувало ситуацію на роки вперед. Він не був ідеальним з інженерної точки зору, проте виконав свою головну функцію – локалізацію джерела радіації у найкоротший термін.

«Битва за воду та бетон» – це приклад того, як інженерна школа ракетних військ виявилася застосовною у зовсім іншій, але не менш критичній сфері. Їх внесок полягав не тільки у фізичному будівництві, а й у здатності мислити системно: бачити взаємозв'язок між гідрологією, радіацією, конструкціями і людським чинником.

Саме це поєднання практики та аналітики дозволило в умовах цейтноту і високої невизначеності утримати ситуацію від переходу в ще більш руйнівний сценарій, наслідки якого могли б торкнутися значної частини Європи.

ЦІНА ЗАБУТТЯ

Через десятиліття після Чорнобильської катастрофи значна частина інформації про участь ракетних військ залишається фрагментованою. Це пояснюється не лише інерцією радянської системи таємності, а й реальною специфікою завдань: багато операцій проходили на стику ліквідації наслідків аварії та забезпечення стратегічної безпеки. У документах – номери частин, маршрути, норми доз. За ними – тисячі біографій, найчастіше без публічного визнання.

43-я ракетна армія стала одним із ключових військових формувань, задіяних у зоні відчуження. Зведені загони армії пря-

Ліквідатори розчищають дах 4-го енергоблоку ЧАЕС.

саме військові забезпечували елементарний порядок.

50-а ракетна дивізія відіграла ключову роль у системі радіаційної безпеки. Військові медики та дозиметристи дивізії працювали у пунктах спеціальної обробки – таких як «Лелев» та «Копачі», де проходили через санітарну обробку особовий склад та евакуйоване населення, первинний медичний огляд та сортування за ступенем опромінення, дезактивацію проходила техніка.

Саме тут фіксувалися дози, ухвалювалися рішення про допуск до подальшої роботи або евакуації, формувалася база даних, яка пізніше лягла в основу медичних спостережень за ліквідаторами. 602-й окремий батальйон хімічного захисту був сформований багато в чому з резервістів, які пройшли службу в РВСП. Це означало високий рівень базової підготовки та здатність швидко включатись у складні технологічні процеси.

Підрозділ діяв у найнапруженіший період – перші місяці після аварії, коли рівень невизначеності був максимальним. Завдання включали проведення радіаційної розвідки, дезактивацію територій та об'єктів, роботу із зараженою технікою та ґрунтом, участь у створенні первинних захисних бар'єрів.

Фактично це були «передові»

«Цвинтар» техніки.

підрозділи ліквідації, які діяли там, де ще не було відпрацьованих методик і регламентів.

Ці люди не вели вогневих контактів, але їхня робота мала всі ознаки бойових дій: обмежений час, високий ризик, жорстка дисципліна та ціна помилок. Радіометр заміняв приціл, а брандспойт – зброю. Противником було невидиме середовище, яке не дає другого шансу.

Особливість цієї «війни» – відстрочені наслідки. На відміну від класичного бойового ураження, ефект радіації виявлявся через роки. Багато ліквідаторів зіткнулися із захворюваннями, які важко безпосередньо пов'язати з конкретним епізодом служби, що ускладнило як медичний супровід, так і соціальне визнання.

Секретність, що супроводжувала участь ракетних військ, призвела до парадоксальної ситуації: значна частина їхнього вкладу тривалий час залишалася поза публічним дискурсом. Навіть сьогодні не всі списки учасників розсекречені, багато операцій описано лише частково, а персональні історії зберігаються переважно в усних спогадах.

Це формує ефект «розчиненого подвигу», коли внесок величезний, але індивідуальні долі залишаються безіменними.

«Ціна забуття» – це не лише про втрачені документи, а й про ризик втратити розуміння масштабу події. Ракетники, які звикли до стратегічних завдань та роботи з ядерними системами, раптово опинилися на передовій техногенної катастрофи.

Вони змінили пульси управління на інструменти ліквідаторів, діючи в умовах, де не було готових рішень і де кожен день вимагав професійної та людської межі. Їхній внесок – це частина загальної історії порятунку, в якій перемога вимірювалася не захопленими територіями, а відверненими наслідками.

Збереження цієї пам'яті – питання не лише історичної справедливості, а й розуміння того, яку ціну заплатили люди за стабілізацію ситуації, наслідки якої могли бути значно руйнівнішими для України та всієї Європи.

Олександр НАУМОВ,
голова Київської організації ветеранів Ракетних та космічних військ, полковник.

ПРИВІТАЛИ МЕДИКІВ З ЮВІЛЕЄМ

Голова Тернопільської обласної спілки ветеранів Афганістану Сергій Лісовий разом з побратимами відвідали Заліщицький обласний госпіталь інвалідів війни Тернопільської обласної ради.

ВЕТЕРАНИ-«АФГАНЦІ» привезли допомогу – медикаменти і молочну продукцію від молокозаводу «Молюкія».

У районному Будинку культури відбулися урочисті заходи з нагоди 80-річного ювілею госпіталю. Сергій Лісовий від спільноти ветеранів-«афганців» Тернопільщини привітав колектив з цією знаменною датою, вручив подарунок і по-

дякував за високий професіоналізм і турботу про пацієнтів. Він зазначив, що за цей період в медичному закладі пройшли лікування і реабілітацію тисячі ветеранів, у тому числі і сучасної російсько-української війни.

Музичне привітання від ветеранів подарував присутнім автор і виконавець патріотичних пісень Роман Лотецький.

На завершення святкування під гарячі оплески глядачів виступив знаменитий «Лісапетний батальйон».

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

ОДНОРАЗОВА ГРОШОВА ДОПОМОГА

У МЕЖАХ ІНІЦІАТИВИ 345 ветеранів і ветеранок зможуть отримати одноразову грошову допомогу від Українського Червоного Хреста у розмірі до 95 тисяч гривень для облаштування побуту та створення більш комфортного й безпечного житлового простору.

Передбачено 26 видів побутової техніки на вибір, які допоможуть зробити повсякденне життя більш автономним і зручним. А вже після втрати зору відновлення починається не лише з медичної допомоги, а й із можливості знову відчувати контроль над власним життям і простором.

Програма спрямована не лише на вирішення побутових питань. Її мета — підтримати відновлення, адаптацію та гідне повернення ве-

Кабінет Міністрів України затвердив порядок реалізації спільного проекту Міністерства у справах ветеранів України та Українського Червоного Хреста, спрямованого на підтримку ветеранів і ветеранок, які повністю або частково втратили зір під час захисту незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України.

теранів і ветеранок через створення більш доступних, комфортних і безпечних умов для повсякденного життя.

Виплата здійснюватиметься незалежно від отримання інших видів допомоги.

Програма стартує з 1 липня 2026 року.

Реалізація проекту стане ще одним кроком до формування системи підтримки ветеранів і ветеранок, які втратили зір, захищаючи нашу державу.

Нагадаємо, що Мінветеранів

продовжує реалізацію експериментального проекту з навчання та відновлення навичок самостійного життя для ветеранів і ветеранок, які втратили зір. Його мета — допомогти опанувати нові інструменти орієнтування, користування сучасними технологіями та адаптації до повсякденного життя після поранення. У поєднанні з новою програмою підтримки це дозволяє формувати більш комплексний підхід до відновлення та повернення до цивільного життя.

Детальніше на veteranpro.gov.ua.

ДОВГОТРИВАЛИЙ МЕДИЧНИЙ ДОГЛЯД

Ветерани й ветеранки, які через поранення, травми або тяжкі захворювання потребують постійної сторонньої допомоги, можуть безоплатно отримати послуги довготривалого медичного догляду.

ПОСЛУГА надається у межах спільного проекту Міністерства у справах ветеранів, Міністерства охорони здоров'я та Національної служби здоров'я України.

Наразі НСЗУ вже уклала договори із трьома закладами охорони здоров'я, які надають такі послуги: це Волинський обласний госпіталь ветеранів війни (м. Луцьк); Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни (с. Ружичанка, Хмельницька область); Медичний центр реабілітації та паліативної допомоги (м. Київ).

Хто може скористатися послугою: учасники бойових дій; особи з інвалідністю внаслідок війни, якщо їхній функціональний стан за шкалою Бартела становить 30 балів або менше.

Що входить до пакета послуг: оцінка функціонального стану та регулярний моніторинг; медичне спо-

стереження, лікування та необхідні обстеження; контроль прийому ліків та профілактика ускладнень; забезпечення гігієни та харчування відповідно до потреб пацієнта; підтримуюча реабілітація; психологічна, соціальна та духовна підтримка; допомога родинам в організації домашнього догляду та навчання необхідним навичкам.

Важливо! Вартість послуг покривається державою.

Один цикл догляду – це один день отримання послуг у закладі охорони здоров'я.

Вартість одного дня догляду становить: 5452,52 грн — для пацієнтів із високим рівнем залежності від сторонньої допомоги (20 балів або менше за шкалою Бартела); 3484,30 грн — для пацієнтів із помірним рівнем залежності (від 21 до 30 балів за шкалою Бартела).

СЛУХОВИЙ АПАРАТ ВІД ДЕРЖАВИ

ХТО МАЄ ПРАВО на безоплатний слуховий апарат? Ветерани й ветеранки війни та військовослужбовці, які мають порушення слуху, навіть якщо в них ще не встановлено інвалідність.

Як отримати слуховий апарат:

1. Зверніться до свого лікаря (сімейного, терапевта або педіатра), який направить вас до сурдолога.
2. Пройдіть обстеження у лікаря-сурдолога — отримаєте медичний висновок.

3. Знайдіть медичний заклад, який бере участь у програмі.

Подайте документи, зокрема: паспорт громадянина України; посвідчення ветерана війни або інший документ, що підтверджує ваш ста-

Порушення слуху — поширене, але часто невидиме насліддя участі в бойових діях. Втрата слуху може серйозно ускладнювати спілкування, впливати на психологічний стан та якість життя загалом. У відповідь на цю проблему держава впровадила програму безоплатного забезпечення слуховими апаратами для українських захисників і захисниць.

туса; направлення від лікуючого лікаря; висновок військово-лікарської комісії — для військовослужбовців або витяг з рішення ЕКОПФО (або чинне рішення МСЕК) про встановлення інвалідності та рекомендації індивідуальної програми реабілітації; результати вимірювання гостроти слуху (аудиограма), який надається лікарем-сурдологом після обстеження; довідку про присвоєння іден-

тифікаційного номера (за наявності).
5. Пройдіть процедуру підбору та індивідуального налаштування слухового апарату.

6. Отримайте безоплатний слуховий апарат і рекомендації щодо його використання та догляду.

Якщо вам відмовили в отриманні апарату — звертайтеся на «гарячу лінію» Міністерства охорони здоров'я України: 0 800 505 201.

За ініціатииви Мінветеранів ветерани і ветеранки можуть отримати безоплатні послуги з корекції рубцевих змін шкіри після травм та опіків. Програма передбачає комплексний медичний супровід і допомагає покращити стан шкіри після завершення основного лікування.

КОРЕКЦІЯ РУБЦЕВИХ ЗМІН

як скористатися програмою

ПРОГРАМА з надання безоплатних послуг із корекції рубцевих змін шкіри після травм та опіків реалізується відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 1610 від 26.11.2025 протягом 2026 року.

Розповідаємо, які послуги доступні та як ними скористатися.

Що входить до курсу лікування? Повний курс передбачає: первинну консультацію лікаря та формування індивідуального плану лікування, проведення процедур корекції рубців (лазерна терапія та ін екційні методи), огляд лікаря перед кожним сеансом, медичний супровід протягом усього курсу лікування, телемедичні консультації — за потреби, навчання самостійному догляду за шкірою, клінічну оцінку результатів лікування, підсумкову консультацію з подальшими рекомендаціями.

Важливо: послуги надаються після завершення хірургічного лікування та повного загоєння тканин, коли рубці вже сформовані.

Хто може скористатися програмою? Послуга доступна: учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни, військовослужбовцям, зокрема іноземцям та особам без громадянства, які брали участь у захисті України, представникам служб цивільного захисту, ДКВС, управління спеціальних операцій НАБУ, поліцейським, які виконують завдання в районах бойових дій або безпосередньо беруть участь у бойових діях.

Як подати заявку? Для отри-

мання послуг необхідно мати оригінали документів: паспорту, реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП), посвідчення учасника бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни, направлення від сімейного лікаря, профільного спеціаліста або військової частини.

Подати заявку можна через форму: https://docs.google.com/forms/d/e/1FApQLSfbhjq06MRxArBXj6uf-dYwO_RQf5C-gxmdpbVhh3-V4kLBEQ/view-form, а також безпосередньо звернувшись до надавача послуг із відповідною заявою.

Перелік надавачів послуг доступний за посиланням: <https://mva.gov.ua/perelik-subektiv-nadannya-poslug-z-korektsii-rubtsevih-zmin-shkiri>.

Також запрошуємо до співпраці медичні заклади та фізичних осіб-підприємців, які можуть надавати послуги з корекції рубцевих змін шкіри після травм і опіків для Захисників і Захисниць України.

Держава компенсує вартість таких послуг медичним закладам незалежно від форми власності за умови наявності ліцензії на медичну практику та укладеного договору з Мінветеранів.

Ознайомитися з умовами участі в програмі: <https://mva.gov.ua/yak-zakluchiti-dogovor-z-minveteraniv>.

Телефон для довідок: +38 (063) 230 21 72 (відділ медичної підтримки Мінветеранів).

Детальніше про програму: <https://mva.gov.ua/category/305-nadannya-poslug-z-korektsii-rubtsevih-zmin-shkiri-pislya-travm-opikiv>.

БЕЗОПЛАТНЕ ЗУБОЛІКУВАННЯ ТА ЗУБОПРОТЕЗУВАННЯ

Ветерани й ветеранки, а також військовослужбовці, можуть безкоштовно отримати послуги із зуболікування та зубопротезування. Скористатися ними можна незалежно від місця проживання чи реєстрації — достатньо звернутися до медичного закладу, який має відповідний договір із Національною службою здоров'я України.

ЯКІ ПОСЛУГИ ВХОДЯТЬ до пакета зуболікування? Безоплатна допомога включає: первинний стоматологічний огляд; рентгенологічні дослідження; лікування карієсу та його ускладнень; лікування травматичних і нетравматичних ушкоджень зубів; відновлення форми та функції зубів; видалення зубів; професійне очищення зубів від зубного каменю; шинування зубів; знеболення; невідкладну стоматологічну допомогу; забезпечення безбар'єрного доступу до послуг.

Держава компенсує вартість лікування на суму до 24952 грн. Обсяг необхідної допомоги визначає лікар відповідно до стану здоров'я пацієнта та медичних показань.

Як отримати послугу? Зверніться до медичного закладу, який бере участь у програмі НСЗУ. Наразі до неї вже долучилися сотні закладів по всій Україні: <https://nszu.gov.ua/dashboards/elektronna-karta-misc-nadannia-poslug-za-programoiu>.

Для отримання послуги необхідно подати заяву, надати копії документів та пред'явити їхні оригінали: паспорт; реєстраційний номер облікової картки платника податків; документ, що підтверджує відповідний статус (посвідчення УБД, посвідчення

особи з інвалідністю внаслідок війни або військовий квиток).

Що входить до програми зубопротезування? Безоплатне зубопротезування передбачає: необхідну діагностику, зокрема огляд та рентгенологічні дослідження; виготовлення та встановлення зубних протезів різних типів; підготовку та обробку опорних зубів; знеболення під час процедур; полірування та адаптацію протезів; невідкладну стоматологічну допомогу; безбар'єрний доступ до медичних послуг.

Максимальна сума, яку компенсує держава за одне зубопротезування, становить 34966 грн.

У разі потреби ветерани й ветеранки можуть скористатися послугою повторно — у межах передбаченого фінансування.

Як отримати послугу зубопротезування?

1. Отримайте направлення у лікаря-стоматолога.

2. Зверніться до медичного закладу, який має договір із НСЗУ.

3. Подайте заяву та необхідні документи.

Перелік закладів доступний на електронній мапі НСЗУ.

Якщо у вас залишилися запитання, звертайтеся до контакт-центру НСЗУ за номером 16-77.

Храм душі нашої

МАЮ ОДНЕ важливе питання в контексті інформаційного наповнення особисті сторінки соціальних мереж.

Власне, це глобальна внутрішня дискусія: писати про війну чи не писати? Мовляв, не пиши, бо соціум втомився від військової тематики. Не пиши, бо жити й так складно, а тут ще журбу нагонюєш. Не пиши, бо люди чекають інформацію про добре, а не про смерть. Не пиши, бо ТЦК і так всіх залякало. Не пиши, бо ти священник і твоє діло – проповідувати про любов...

Якось навіть погодився з цими аргументами. Тому і записи про волонтерське відраджено останніх 30-ти днів (загалом 290) починаю писати п'ятий раз. Справді, хотів писати про весну в прифронтовій зоні, про зелень та пташок, про городи і спрагу до життя. Нічого ж нового на війні нема. Проте, що ближче до повернення додому, то більше хочеться голосно казати: люди добрі, війна! Вона не закінчилася, вона не зупинилася, оптимістичні новини про успіхи та односторонні мирні ініціативи не зменшили кількість поранених! Війна продовжує змінювати все на своєму шляху.

Не пиши...

А як не писати... Про те, що тільки за дві доби в дуже гучній досяжності лягло близько 50-ти авіабомб. І КАБі падають практично за графіком двічі на день по 12-20 штук. До нас долітає звук вибуху, а в сусідніх населених пунктах зносяться цілі вулиці. І це щоденно, а не інколи.

Як не писати, що над нашим місцем проживання вночі, коли бомблять великі міста, збивається не один десяток «шахедів».

Як не писати про поранених громадян України, яких на території своєї країни палили, вбивали, на них полювали, у них стріляли...

Як не писати про неймовірні властивості людей, які з пораненням, з осколками в тілі, зі зламаною ногою проходять, проповзають п'ять-шість кілометрів, щоб дістатися точки евакуації. (До речі, напишу і про взуття: добротне армійське взуття практично витримує уже міну-пелюстку. Сам бачив зломані кістки ступні, п'ятки, але нога на місці. Не завжди, не скрізь, але варто дякувати виробникам).

Як обійти увагою історію про пораненого з розірваним тілом, який гукає до лікаря «врятуйте мене діти чекають», а потім, коли вантажис його в авто, він, дивлячись в очі, крізь біль просить: «Братіку, вколить обезбол».

Тому можете тільки уявити з якою ненавистю і зневагою тут говорять про рашистів. Війна, яку принесла росія, зганяє зі своєї по-весняному квітучої землі.

Як не писати про тих, кого рятували, тягли на ношах, але ворожий дрон розірвав його поранене тіло. Як не говорити про тіла полеглих, які лишилися в полі, бо забрати їх – наразити на вірну смерть всю евак-групу.

ЗАПИСКИ З ПОТЯГУ

Як не писати про геморагічний шок пораненого... На вулиці майже +30, а його блідого, виснаженого трусить від холоду і рахунок життя обліковується хвилинами.

Буває, щастить, що від поранення до евакуації проходить пару годин. А інколи – кілька днів. І ось перед тобою молодий, статечний, міцний, проте з турнікетом добу-дві і більше. Всі розуміють, що евакуація везе його на ампутацію кінцівки. І дай Бог, щоб хлопець не зламався й мав насагу жити... Як про це не писати...

Як не писати про вибухові хвилі, які викидають солдата з транспорту чи з укриття і в результаті він отримує перелом ребер з пошкодженням легень і супутнім гемопневмотораксом. Евакуйовувати його можливо тільки при максимальній уважності, щоб не розтрисати. А вся стрічка наповнена гаслами: навіщо ремонтувати прифронтові дороги... Заради нього не обійдуть. На дорозі без ям я можу виграти декілька хвилин життя, а з ямами – долати й нашкодити. Ось така ціна попелізму.

Як не писати про цивільну евакуацію. Волонтерські організації прибувають на домовлене місце, щоб забрати місцевих жителів. І перед тобою постає болюча картина життя: згорблена бабуся та її пожитки в двох сумках... і все... Все життя в своїй стороні, на своїй землі, біля своїх могили, у своїй хатині. Дві сумки, документи, спода і біль – все, що можеш взяти з собою.

Цей допис не залякування, а мова про реальні життя. І в цьому житті нема напівтонів, прикрас і біжутерії. Тут нема місця загальним фразам і гарним словосполученням. У цій стороні панує просте слово: тверде, чесне, порядне. Слово, яке оздоблене справами і вчинками, а не теоріями всесвітніх мов.

А ще тут весь час життя прагне перемогти, і воно завжди відвоює своє... Пару кілометрів від нас населені пункти знесені в нуль та майже не придатні для

проживання. Проте тут, на відстані "витагнутої руки", щоранку тарахкотять ручні мотоблоки і тракторці, обробляючи присадибні городи. Через ґрунтову дорогу, постукуючи дзвоником на ший, пасуться гарненькі корови. Горобці вихором ганяють над головою. Абрикоси, видно, померзли в цвіту, проте яскравістю разив цвіт яблунь і вишень.

Здавалось би, пара днів відносної тиші – і вмиє життя забере своє.

І в цьому житті має панувати людське слово... Слово не лише як спосіб передачі необхідної робочої інформації, а як форма життя.

Багато сімейних людей, з якими служив у цей період, кожну хвилину вільного життя присвячують спілкуванню зі своїми, хто чекає на них в цивільному житті. Обговорюють плани відпусток, успіхи навчання дітей, спільні ремонти квартир, лікування домашніх улюбленців – спілкуються, щоб не розучитися говорити... А як ніжно звучать слова колег зранку: «Даруйте, маю попити кави з чоловіком/дружиною», і з філіжанкою кави (майже щоденно!!! в один час) зноходять собі місце недалеко від рутера, щоб по відеозв'язку разом показувати. Тут вміють цінувати час і слово!!!

290-й день фронтових доріг позаду. Останній вечір подарував веселку на небі. Якраз в стороні лінії бойових дій. Хай Господь береже тих, хто там. Хай цілими і неушкодженими повертаються до своїх. Хай і ті, хто лишився в полі, повернуться, щоб з честю бути похороненими в рідній стороні.

Іду додому... Дякую екіпажу за прожитий місяць. Дякую усім за дружбу та підтримку. Дякую сім'ї за терпіння, бо пропустив випускний своїх дев'ятикласника та першокласника.

Іду додому, щоб вчитися спілкуватись, цінувати час і любити життя.

Фото роботи не покажу, бо вона ще продовжується.

Сергій ЮЩИК,
волонтер, настоятель Афганського храму, проректор Київської духовної академії і семінарії.

Зверніть увагу!

ЯК ВІДНОВИТИ
ПАПЕРОВЕ ПОСВІДЧЕННЯ

Паперове посвідчення ветерана (учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, члена родини загиблого) можна відновити у разі втрати або пошкодження. Водночас важливо знати: електронне посвідчення ветерана у застосунку Дія має таку ж юридичну силу, як і паперове, тому ним можна користуватися без обмежень.

ЯКЩО МАЄТЕ бажання отримати новий паперовий документ – розповідаємо, як це зробити.

Куди звертатися? До однієї з установ, в залежності від статусу та обставин його отримання: Міністерство у справах ветеранів України; Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП); місцевий структурний підрозділ з питань ветеранської політики (при районних, районних у Києві держадміністраціях, органах місцевого самоврядування).

Що треба зробити? Подати заяву особисто або через законного представника, або шляхом відправлення документів поштою (рекомендованим листом). У заяві, яка складається у довільній формі, необхідно зазначити:

- прізвище, ім'я та по батькові;
- адресу проживання;
- електронну пошту та номер телефону;

– спосіб отримання нового посвідчення (де саме ви хочете його забрати: за місцем оформлення посвідчення, у ЦНАП (повне найменування та місцезнаходження).

Відновлення через Міністерство у справах ветеранів підходить лише для тих, кому статус надано міжвідомчою комісією, утвореною Мінветеранів. Документи подавати на адресу: вулиця Хрещатик, буд. 34, м. Київ, 01001.

Подається заява у довільній формі (в якій зазначається прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), поштова адреса та адреса електронної пошти, номер телефону, спосіб отримання посвідчення), до якої додаються:

- копія паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу);
- копія реєстраційного номера облікової картки платника податків;
- копія документа, який посвідчує особу законного представника або уповноваженої особи, та копія документа, який надає їм повноваження представляти заявника (у разі звернення законного представника або уповноваженої особи);
- фотокартка розміром 3x4 сантиметри;

– витяг з Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ).

Через ЦНАП подається заява у довільній формі, а від імені дитини віком до 14 років таку заяву подає один з батьків (опікун, піклувальник або інший законний представник) та додаються:

- копія паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу);
- копія реєстраційного номера облікової картки платника податків;
- копія свідоцтва про народження або витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію народження дитини (для дітей);
- фотокартка розміром 3x4 сантиметри (для дітей за бажанням);
- посвідчення, яке потребує заміни;
- документи про зміну особистих даних (прізвища, власного імені та по батькові (у разі наявності);
- витяг з ЄДРВВ.

У разі відновлення через місцевий структурний підрозділ з питань ветеранської політики подається заява та копії документів. Можна звертатися до структурного підрозділу за задекларованим/зареєстрованим місцем проживання (перебування) або за адресою фактичного місця проживання (для ВПО). Перелік документів аналогічний до подачі через ЦНАП.

Зверніть увагу! Порядком відновлення посвідчення учасника бойових дій для чинного військово-службовця встановлюють органи, в яких такі військовослужбовці проходять службу. Тобто процедура може відрізнятися залежно від відомства.

Важливо пам'ятати: електронне посвідчення ветерана повністю замінює паперове з юридичної точки зору; відновлення паперового документа – це право, а не обов'язок.

Процедура відновлення є доволі простою та доступною. Головне – правильно обрати установу та підготувати необхідний пакет документів. А поки триває оформлення, електронне посвідчення ветерана у Дії безперешкодно підтверджує ваш статус.

Військово-патріотичне виховання

На базі Знам'янської МО ТСО України традиційно провели перший територіальний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у старшій віковій групі.

У ПЕРШОСТІ взяли участь вісім команд представників учнівської молоді закладів загальної середньої освіти та позашкільної освіти Знам'янської міської територіальної громади.

Учасники змагалися на етапах:

ГАРТУЮТЬСЯ СОКОЛЯТА

стріляба зі зброї; комплексна естафета з проходженням на дистанції кількох рубежів: спорядження магазину автомата патронами, подолання туристичної смуги перешкод, метання гранати в ціль, домедична підготовка і тактична медицина; не повне розбирання та складання автомата АК-47.

У загальному підсумку перше місце виборолла команда ліцею «Інтелект» Знам'янської міської

ради (керівник – Андрій Хандусенко).

Учасників привітали організатори та головні судді змагань: голова Знам'янської міської організації ТСО України Володимир Кобіденко, заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів Ліана Пересадченко, головний спеціаліст відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Знам'янської міської ради Тетяна Попова.

ГРА ДЛЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ, РАДОСТІ Й СПІЛКУВАННЯ

У місті Кривий Ріг проведено Кубок України з петанку серед ветеранів війни. Турнір зібрав 27 команд з 12 східних регіонів України, проходив під егідою всеукраїнської Ветеранської ліги петанку за підтримки міської ради і Ради оборони і в межах IV міських спортивних ігор «Veterans family games Кривий Ріг-2026».

літація: психологічна, фізична, емоційна та радість від спілкування і перемог.

Полковник, ветеран війни, заступник командира 21-ї окремої бригади НГУ Олександр Пискун наголосив: «Сьогоднішній кубок – це не просто про спорт чи кубки й медалі. Це – про наше єднання, про можливість підтримати один одного, трохи переадресувати і, звісно, показати крутий результат. Склад учасників дуже по-

грується наступний етап Кубка чемпіонів нашої ліги».

За правилами гри спортсмени повинні були кинути свої кулі якомога ближче до маленької дерев'яної кульки «кошонет». Команди 3х3 грають одна проти одної у дисципліні «триплети» (по 2 кулі в кожного гравця). Жеребкування визначає, хто кидає металеву кулю першим. Потім – хід за ходом, кожна команда намагається наблизити свою кулю ближче до

ФУНДАМЕНТ, НА ЯКОМУ ЗРОСТАЮТЬ ЧЕМПІОНИ

На базі Верхньодніпровської ДЮСШ (Дніпропетровська область) панувала особлива атмосфера – міць, дисципліна та безмежна шана до наших Героїв. Ми провели 24-й відкритий Кубок Дніпропетровської області з кікбоксингу WAKO, присвячений пам'яті загиблого в Афганістані воїна Сергія Яцковського та пам'яті Захисників і Захисниць України, які віддали своє життя у російсько-українській війні.

ХВИЛИНОЮ мовчання ми шанували пам'ять тих, хто назавжди залишився в строю. До учасників звернулися міський голова Геннадій Лебідь, голова Спілки ветеранів війни в Афганістані Анатолій Лейко, учасник бойових дій в російсько-українській війні Костянтин Марусенко і виконавчач об'язків директора ДЮСШ Олександр Куцєв.

Всю нагородну атрибутику (медалі, кубки, грамоти, подяки) надало Дніпропетровське обласне об'єднання ветеранів війни в Афганістані УСВА.

Масштаби присутності учасників турніру вражають: 220 юних спортсменів, 21 команда з різних куточків Дніпропетровської області, а також із Запоріжжя, Кременчука і Харківської області.

Усі спортсмени продемонстрували неймовірну техніку та волю до перемоги. Це не просто турнір – це майданчик, де

гартується характер чемпіонів, патріотів і лідерів нашої держави.

Почесною відзнакою міського голови за вагомий особистий внесок у розвиток спорту нагороджений голова Верхньодніпровської міської федерації кікбоксингу WAKO, Заслужений тренер України Василь Володимирович Яцков. Його робота – це фундамент, на якому зростають чемпіони, котрі прославляють Україну на міжнародних аренах.

Дякуємо тренерам, суддям і спортсменам за видовищні бої та волю до перемоги. Дякуємо ЗСУ за можливість жити й перемогти! Кожна перемога наших дітей – це крок до великої Перемоги України!

Анатолій ЛЕЙКО,
учасник бойових дій
в Афганістані, голова
Верхньодніпровської
громадської організації
ветеранів війни.

ПЕТАНК (фр. petanque) – один з різновидів боулзу, метою якого є, стоячи всередині спеціального кола, кинути порожнисті металеві кулі якомога ближче до маленької дерев'яної кульки (кошонет). Переважно грають на твердому ґрунті або гравії, але можна також грати на траві, піску тощо. Гра подібна до бочче і боулзу. Популярний французький національний вид спорту та гра з кулями. Це дуже демократична гра без обмежень за віком чи рівнем фізичної підготовки. Петанк визнано одним із найефективніших адаптивних видів спорту для фізіологічного та психологічного відновлення після участі в бойових діях. Гра не має вікових чи інших обмежень і не потребує надмірних фізичних навантажень, проте відмінно розвиває моторику та координацію.

Як завжди, головна мета спортивних змагань «Veterans family games» – всебічна реабі-

тужний, інтрига буде триматися до останнього кидка, тому боротьба за головний приз буде гарячою».

Наталія Попова, керівниця проекту «Петанк для ветеранів війни» та волонтерського центру «Марлог»: «Ветеранський петанк упевнено крокує Україною! Це вже дванадцятий всеукраїнський турнір, який ми другий рік проводимо в рамках нашого проекту та новоствореної Всеукраїнської ветеранської ліги петанку. Від імені 12 команд, суддів і волонтерів, які приїхали з різних куточків країни, хочу щиро подякувати Олександру Вілкулу та Сергію Мільютіну, всій криворізькій команді за неймовірно теплий, родинний прийом у цьому прифронтовому місті. Ми відчуваємося тут як удома. Сьогодні в Україні паралельно проходять три ветеранські турніри – у Житомирі, Києві та Кривому Розі. Але саме у Кривому Розі розі-

«кошонету» або вибити кулю суперника. Раунд закінчується, коли всі кулі кинуті. Команда отримує стільки балів, скільки її куль ближче до «кошонету», ніж найближча куля суперника. Гра триває до 13 балів. Це і є перемога в матчі.

Призерами Кубку з петанку стали: перше місце – команда «Нескорені-Кривий Ріг», друге – «Непереможні», третє – «Скіф» (усі – Кривий Ріг), четверте – команда «Сталеві» (Луцьк).

Більшість гравців команд-переможців – ветерани війни в Афганістані: Трохимчук Валентин, Васюк Микола, Юрченко Володимир, Колесник Юрій, Моряков Микола і Бондарчук Олександр.

Юрій КОЛЕСНИК,
учасник бойових дій
в Афганістані, голова міської
громадської організації осіб
з інвалідністю внаслідок
війни «Форпост» УСВА,
м. Кривий Ріг.

ПРИКЛАД ВЕТЕРАНІВ НАДИХАЄ МОЛОДЬ

У Широківській громаді Запорізької області місцева команда ветеранів футболу традиційно приймала команду ветеранів Солонянської громади Дніпропетровської області.

ІНІЦІАТОРОМ і організатором спортивної зустрічі став активіст, ветеран футбольного руху Валерій Устїч і Солонянське об'єднання ветеранів Афганістану УСВА.

Матч ветеранів пройшов у дружній, спортивній атмосфері, але гра запам'яталася непоступливістю команд. Основний час завершився нічиєю, а в додаткових таймах господарі поля забили двічі. Таким чином з рахунком 3:1 перемогли господарі і головний приз дістався команді «Сігма», і, як минулоріч, залишається на зберіганні команди Широківської ОТГ.

Директорка відділу культури, спорту та молоді Широківської селищної ради Анастасія Якубіна вручила командам нагороди. Голова Солонянського об'єднання воїнів-«афганців» Інна Шеремет

вручила господарям подяки від імені Української Спілки ветеранів Афганістану.

Ветерани підтвердили свої наміри і надалі продовжувати цю чудову традицію.

Зичимо всім учасникам міцного здоров'я, фізичного гарту та мирного неба! Ви – приклад для дітей та молоді. Так тримати!

Дякуємо керівництву Широківської ОТГ Запорізької області і Солонянської ОТГ Дніпропетровщини за підтримку під час підготовки і проведення цього традиційного спортивного заходу.

Дякуємо нашим Захисникам і Захисницям, завдячуючи подвигу яких ми маємо можливість працювати, навчатися, займатись спортом і жити на своїй рідній землі.

Інна ШЕРЕМЕТ,
голова Солонянського
об'єднання ветеранів
Афганістану УСВА.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Ідентифікатор медіа
R30-03455.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 756.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

9 786177 229352